

Sygn. akt IV U 39/23

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2023 roku

Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Alina Kordus-Krajewska

Protokolant: stażysta Karolina Grudzińska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2023 roku

sprawy z odwołania **P. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o zasiłek macierzyński

w związku z odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 13 stycznia 2023 roku

I. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 13 stycznia 2023r. w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej P. M. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od dnia 3 czerwca 2022 roku do dnia 12 stycznia 2023 roku.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska

U 39/23

UZASADNIENIE

Decyzją z 13.01.2023 r. ZUS Oddział w T. działając na podstawie art. 29 ust. 1 oraz art. 29 a ust. 1 ustawy z dnia 25.06.1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. 2022 r., poz. 1732 ze zm.) oraz § 22 pkt 3 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (Dz. U. z 2017 r. poz. 87) zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym do ustawy zasiłkowej” **odmówił wnioskodawcy P. M. prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od 03.06.2022 r. do 12.01.2023 r.**

Ubezpieczona P. M. wniosła odwołanie od decyzji. W uzasadnieniu odwołania podano ,że zwłoka wynikała z błędnego przekonania o dopełnieniu wszystkich formalności przez osobę trzecią(księgową).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS Oddział w T. wnosił o oddalenie odwołania.

Wskazano, że zgodnie z § 22 pkt.3 Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków (Dz. U. z 2017 r. poz. 87)

Dokumentami niezbędnymi do przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, jeżeli zasiłek macierzyński za

okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, są:

złożony w formie papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu, wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

Wnioskodawczyni od 14.01.2022 roku do 2 czerwca 2022 roku korzystała z zasiłku macierzyńskiego za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego. Wniosek o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego złożono dopiero w dniu 13 grudnia 2022r. tj. po zakończeniu wypłaty zasiłku macierzyńskiego w dotychczasowym wymiarze.

Sąd ustalił co następuje:

P. M. w dniu 28 kwietnia 2022r. złożyła wniosek o zasiłek macierzyński za pośrednictwem księgowej do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B..

Wniosek został przekazany do Oddziału w T., do którego wpłynął w dniu 18 maja 2022r. Wniosek złożono w związku z urodzeniem syna M. M. (1) w dniu 14 stycznia 2022 roku. M. M. (1) urodził się w R. w Stanach Zjednoczonych.

Wniosek miał dotyczyć zarówno zasiłku macierzyńskiego jak i zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego. Wniosek nie został wypełniony prawidłowo. Nie wskazano danych adresowych, nie podano okresu urlopu rodzicielskiego. We wniosku i wypełniono jednak oświadczenie konieczne dla uzyskania zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego (k. 7 i 9 akt ZUS)

ZUS O/T. Wydział Zasiłków w dniu 14-06-2022 r. przekazał sprawę do wypłaty zasiłku za okres 140 dni. Wniosek z 28-04-2022 r. nie został potraktowany jako wniosek o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego ponieważ świadczeniobiorca nie wskazał okresu o jaki występuje.

Wnioskodawczyni w czerwcu 2022r. otrzymała zasiłek macierzyński od 14 stycznia 2022 roku do 2 czerwca 2022 roku. Uważała ,że za kolejny okres otrzyma wypłatę pod koniec roku 2022r.

W dniu 14-06-2022 r. zostało wysłane do Pani M. pismo informujące za jaki okres zostanie wypłacony zasiłek tj. od 14-01-2022 r. do 2-06-2022 r., a także zawierające informację, że w celu ustalenia uprawnień do zasiłku macierzyńskiego za dalszy okres winna złożyć wniosek ze wskazaniem okresu o jaki wnioskuje.

Ubezpieczona zainteresowała się zasiłkiem za dalszy okres w grudniu 2022r. z uwagi na wcześniejsze przebywanie za granicą. Poszła do ZUS dowiedzieć się w sprawie braku dalszych świadczeń, wówczas został złożony kolejny wniosek o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego w którym podano okres od 3 czerwca 2022 roku do dnia 12 stycznia 2023 roku.

Dowód: przesłuchanie ubezpieczonej -protokół elektroniczny z dnia 21 marca 2023r. od 00:02:38, wnioski , akt urodzenia, korespondencja mailowa w aktach ZUS

Sąd zważył co następuje:

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów oraz przesłuchania ubezpieczonej. Sąd uznał je za wiarygodne , gdyż były spójne.

Organ rentowy wskazał w sprawie, że zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego jest przyznawany jednorazowo albo nie więcej niż w czterech częściach, będących wielokrotnością tygodnia, z których każda nie może być krótsza niż 8 tygodni, z wyjątkiem:

- 1) pierwszej części, która w przypadku urodzenia jednego dziecka nie może być krótsza niż 6 tygodni, a w przypadku przyjęcia przez pracownika dziecka na wychowanie nie może być krótsza niż 3 tygodnie;
- 2) ostatniej części zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego.

Argumentowano, że we wniosku z 28-04-2022 r. Ubezpieczona P. M. wniosowała jedynie o urlop macierzyński za okres urlopu macierzyńskiego (str. 2 druku ZAM), rubryka "zaraz bezpośrednio po nim, za okres urlopu rodzicielskiego" nie została wypełniona. Dodano, że urlop rodzicielski, w odróżnieniu od urlopu macierzyńskiego (który jest obowiązkowy) ma charakter fakultatywny. Wobec tego skorzystanie z tego uprawnienia

w całości lub w części, jak i uzyskanie stosownych świadczeń z tego tytułu, wymaga dochowania należytej dbałości o swoje sprawy, tj. czytelnego wyrażenia woli skorzystania z uprawnienia poprzez dopełnienie przewidzianych prawem formalności, chodzi tu o poprawne wypełnienie wniosku o nieobligatoryjne świadczenie i złożenie go do organu w wymaganym przepisami terminie.

Z tych powodów, w odpowiedzi na wniosek z 28.04.2022 r. , organ rentowy nie mógł przyznać prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego - gdyż Ubezpieczona po prostu o to nie wniosowała.

We wniosku Pani M. zaznaczyła, że drugi rodzic nie będzie korzystał z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego, ale ponieważ zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego jest przyznawany jednorazowo albo nie więcej niż w czterech częściach, ponownie organ rentowy nie mógł jednoznacznie stwierdzić jakiego okresu ta deklaracja dotyczy.

Mając powyższe na uwadze, oceniono, iż to Wnioskodawczyni (osoba z wykształceniem wyższym, prowadzący zawód lekarz), nie wykazała się wystarczającą dbałością o swoje sprawy i nie dochowała terminu do złożenia wniosku o sporne nieobligatoryjne świadczenie.

W dniu 14-06-2022 r. zostało wysłane do Pani M. pismo informujące za jaki okres zostanie wypłacony zasiłek tj. od 14-01-2022 r. do 2-06-2022 r., a także zawierające informację, że w celu ustalenia uprawnień do zasiłku macierzyńskiego za dalszy okres winna złożyć wniosek ze wskazaniem okresu o jaki wnioskuje. Pismo z 14-06-2022 r. zostało do Pani M. wysłane listem zwykłym, dlatego nie można ustalić daty dostarczenia pisma do ubezpieczonej. Jak się okazało na etapie rozpatrywania wniosku o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego z dnia 13.12.2022 r. , przekazanie przez Ubezpieczoną wniosku i informacji, o których była mowa w piśmie z 14-06-2022 r. po upływie okresu na jaki został przyznany jej zasiłek macierzyński (od 14- 01-2022 r. do 02-06-2022 r.) nie mogło spowodować pozytywnego rozpatrzenia wniosku o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego. Skierowanie pisma z dnia 14-06-2022 r. do ubezpieczonej mogło wynikać z niewłaściwej oceny obowiązujących przepisów prawa, dokonanej w danym momencie przez pracownika ZUS, nie mniej jednak należy podkreślić, iż termin do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego wynika z przepisów prawa i jako taki, nie jest uzależniony od jakiegokolwiek aktywności ZUS.

Organ rentowy podał także, że pismo ZUS z 14-06-2022 r. było spóźnione, z punktu widzenia przekazanych Wnioskodawczyni informacji. Takie stanowisko jest konsekwencją faktu, iż na gruncie przepisów Kodeksu pracy, znajdujących odpowiednie zastosowanie do sytuacji ubezpieczonych niebędących pracownikami, okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego równoważny okresowi urlopu rodzicielskiego musi przypadać bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu, natomiast okres wypłaty zasiłku z tego ostatniego tytułu - bezpośrednio po zakończeniu pobierania zasiłku „za okres” równoważny podstawowemu urlopowi macierzyńskiemu. Ubezpieczony niebędący pracownikiem musi uwzględnić tę prawidłowość przy wskazywaniu początkowej daty kolejnego okresu zasiłkowego, a zwłaszcza przy obliczaniu

upływu terminu do złożenia stosownego wniosku. Terminy przewidziane w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy zasiłkowej, jakie zostało wydane w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, są terminami zawitymi prawa materialnego (nie są terminami procesowymi), a więc ich istota sprowadza się do tego, że niedochowanie tych terminów czyni niemożliwym - na skutek upływu czasu - skuteczne dochodzenie roszczeń przez zainteresowanego. Nadto termin ten nie podlega przywróceniu, jak również nie może być przesunięty. Tym samym przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wskazane świadczenia przez ubezpieczoną nie może być uznane za prawnie obojętne.

Zdaniem organu rentowego, niezależnie od przyczyn niezłożenia wniosku o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, skoro prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu macierzyńskiego przysługiwało odwołującej od 14 stycznia 2022 r. do 2 czerwca 2022 roku, to najpóźniej w przededniu tego okresu winna złożyć wniosek o zasiłek za okres odpowiadający urlopowi rodzicielskiemu. Niezłożenie wniosku w powyższym terminie spowodowało wygaśnięcie uprawnienia i utratę prawa do tych świadczeń, bez możliwości jego przywrócenia.

Sąd miał na uwadze powyższe rozważania i ocenia, że stanowisko organu rentowego było słuszne w części określającej zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 grudnia 2015 r. **w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków** wydanego na podstawie art. 61b ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 372, 960, 1265, 1579 i 2020). W/w zarządzeniu wskazano, co następuje:

§ 10.

1. Dokumentem niezbędnym do przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka podczas pobytu za granicą jest:

1)

zaświadczenie zagranicznego zakładu leczniczego lub zagranicznego lekarza stwierdzające przewidywaną datę porodu oraz spełniające warunki określone w § 5 pkt 1 - za okres przed dniem porodu;

2)

odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub zagraniczny akt urodzenia dziecka lub kopie tych dokumentów, potwierdzone za zgodność z oryginałem przez płatnika składek albo przez Zakład - za okres od dnia porodu.

2.

Przepis § 6 stosuje się odpowiednio.

§ 22.

Dokumentami niezbędnymi do przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego, jeżeli zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie tego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, są:

3)

złożony w formie papierowej lub w formie dokumentu elektronicznego uwierzytelnionego z wykorzystaniem kwalifikowanego certyfikatu lub profilu zaufanego ePUAP na elektroniczną skrzynkę podawczą Zakładu, wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku

za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu rodzicielskiego - w przypadku ubezpieczonego niebędącego pracownikiem.

W orzecznictwie ugruntowało się stanowisko, że zestawienie art. 29 ust. 5 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z art. 182¹ § 1 i 3 k.p. oraz art. 182^{1a} § 1 i 4 k.p. pozwala na wyprowadzenie wiążących wniosków. Skoro zasiłek macierzyński (za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego) ma przysługiwać ubezpieczonej prowadzącej działalność pozarolniczą "przez okres" ustalony przepisami kodeksu pracy, to jasne jest, że w odesłaniu tym nie chodzi wyłącznie o określenie czasu trwania świadczenia. Relacja zachodząca między wspomnianymi przepisami jest dalej idąca. Chodzi o inkorporowanie na grunt ustawy zasiłkowej, a zatem wobec wszystkich ubezpieczonych, wzorca przewidzianego dla pracowników. W konsekwencji prawidłowe jest stanowisko polegające na uznaniu, że podobnie jak wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lub urlopu rodzicielskiego - wniosek ubezpieczonego niebędącego pracownikiem o przyznanie i wypłatę zasiłku macierzyńskiego "za okres ustalony przepisami kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego" lub "urlopu rodzicielskiego" winien być złożony przed rozpoczęciem korzystania z tego świadczenia pieniężnego, a tym samym przed początkiem okresu zasiłkowego. Wynika to z ustawowej konstrukcji zasiłku macierzyńskiego jako przysługującego przez okres, a zatem w trakcie, zakładanej przerwy w pracy lub innej działalności zarobkowej, w związku z przyjściem na świat dziecka i koniecznością jego pielęgnacji przez pierwsze miesiące życia, ewentualnie w związku ze sprawowaniem opieki nad małym dzieckiem przyjętym na wychowanie. (por. wyrok z dnia 10 sierpnia 2016 r. III UK 209/15, wyrok z dnia 3 października 2017 r. II IK 433/16)

Sąd w sprawie ubezpieczonej P. M. zwrócił jednak uwagę, że wniosek z grudnia 2022r. jest faktycznie uzupełnieniem wniosku z kwietnia 2022r. a nie nowym wnioskiem. Już na podstawie wniosku z kwietnia 2022r. ubezpieczona chciała otrzymać zarówno zasiłek macierzyński jak i zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego. Sąd ocenił powyższe nie tylko na podstawie przesłuchania ubezpieczonej lecz także w oparciu o treść wniosku. Wniosek nie został wypełniony prawidłowo. Nie wskazano danych adresowych, nie podano okresu urlopu rodzicielskiego. We wniosku wypełniono jednak oświadczenie konieczne dla uzyskania zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego (k. 7 i 9 akt ZUS). To świadczy o tym, mając na uwadze treść pouczenia zawartego we wniosku (k.7 akt ZUS), iż oświadczenie musi być wypełnione, jeżeli ubezpieczony chce otrzymać zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, że wniosek dotyczy obu świadczeń.

Organ rentowy jak wynika z pisma z dnia 6 kwietnia 2023r. (k.29) zwrócił uwagę na nieprecyzyjnie wypełniony wniosek, taka sama ocena musiała w ocenie sądu być powodem skierowania do ubezpieczonej pisma z dnia 14 czerwca 2022r. (k.5 akt ZUS) Skoro wniosek miał braki to organ rentowy winien wezwać o ich uzupełnienie (art. 9 kpa i art. 64 kpa). Ocena organu rentowego, że ubezpieczona nie wnioskowała o zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego tylko dlatego, że wniosek był nieprecyzyjny bez wyjaśnienia przedmiotu wniosku nie jest słuszna.

Sąd ocenił , że wniosek z kwietnia 2022r. stanowił zarówno wniosek o zasiłek macierzyński jak i zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego, co powoduje ,że niemożliwym jest przyjęcie, że wniosek został złożony po terminie.

Mając powyższe na uwadze Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej P. M. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego od 03.06.2022 r. do 12.01.2023r.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska